

מסורת הש"ס

א) ר"ת פה: (ב) וסבירא
מש: (ג) ור' ר' ר' ר' ר'
ע"פ

גליון הש"ס

בתוס' סוף י"ח ט"ו ח' ב'
ד"ה וסבירא ע"פ
פירוש: וק"ל מ"ה ח' מ'
ע"ה כ"ה דף ע"ה ע"ה
מסדרין דף ע"ה ע"ה

הגהות הב"ח

א) וסבירא דה' תתריא וכו'
ל"ה אורח: ארעא למקין:
ב) ר"ה לטעם וכו' פשיטא:
בגמר פסוק: (א) תוס' ד"ה
(דף קס"ד) מ"ה ח' מ'
ל"ה קשה מדרקת' ר' ר'
ש"ר קרקע מ"ה ח' מ'
ד"ה תתריא וכו' מתת:

רבינו גרשום

הני מילי. דאין לאחד
קנין כלום היכא דהייב
לאחד שוקתה לראשון:
אבל לעצמו. דעני מיתר
ב"ה לא דורא מני למיתר
ב"ה: פירשה בין לעצמו
בין לאחד. אין לאחד קנין
כלום: הריא. גבוא שכיב
טרי דיהב מתנה לחד וקני
לדקף ודורא קנין בני
למיתר ב"ה: דלא אקני
דקני איש. דלא איש
לך לאקני קנין והשתא
לך לאחד קנין כלום אפי'
לעצמו דכאי' לעיל: האי
מתנה דוריה כתוב בה ב"ה
ובמתנה סתמא ליה האי
מתנה כלומר בין יהי בין
יבול לאחד מיהו הוא קני'
אבל אי עמד הוה והאי
דכתב בה ב"ה דכתיב
לחיים מיהו שלא להחיות את
עצמו ולא משום דליקני
ליה לחיים. מהימם הוא
דקאמר ליה דחיותו לראשון:
והאי דכתוב ב"ה כ"ו:
הלכתא כותי' דרב. דהאי
דקאמר מהימם טימן לחיים:
אמר רבא אי כתב בה
מחיים (ז) טימן כלום אפי'
כתב בה ב"ה ובמתנה קני'
(והכי) דהייב מ"ה מחיים
מתחיל להגמיר למקנה ודאי
אי כתב בה מחיים ודאי
טימן לחיים קאמר. שטימא
דהא אכרי מיהו דלכתב
כותיה דרב דפסיקא איכא
למישמע כניה דליה הלכתא
כותי' דרבא. מהו דתיבא

א) משון ריעו מן משמע
סיה טימן כדברי רבא לסיק
דאי טימן בה ב"ה ומתנה
ומתנתה לראשון וכו' אפי'
מתנה בה מחיים והדבר נ"ה

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

קנא

עין משפט
גר מצוה

ק"ה א מ"י פ"ט מ"ה'
זכיה ומתנה הלכך כן
מתן עשין פ"ט ט"ז ח'
פ"י ר' טפיק: ח'
ק"ה ב ג מ"י ט"ז ח'
הלכך ע"פ מתן עשין
פ"ט ט"ז ח' מ"י ט"ז ח'
פ"ט ח':
ק"ב ד מ"י ט"ז ח' כ'
מתן עשין פ"ט ט"ז ח'
י"ע ח"מ ט"ז ח' ט"ז ח':

ועוד דמה שפירש דקיסא דמתני' לא מיירי ענין רישא אין נראה כלל
דא"כ (ו) דקמני רישא שייך קרקע כל שהוא מתנתו מתנה אפי' לא
שייך נמי כיון דע"י קנין וקיסא דקתני לא שייך אין מתנתו מתנה
אפילו שייך נמי כיון דליכא קנין על כן נראה יותר כדפירשית וגם
מה שפירש ג"ר"ת דמתנתו מיירי
אליבא דרב כלל קנין משמע שרואה
לומר דמתנת שכיב מרע שכתוב בה
קנין היינו אפילו בקנין לחד וגם
פירש דבנשא קיימא לן כרב כיון
דשמואל אמר לא ידענא מה אידון בה
אע"ג דבעלמא קיימא לן שמואל
דיני וקשה אמאי דפסיק לעיל
דמתנת שכיב מרע במקלת צניא
קנין ומשני מתניתין דקנו מיניה א"כ
מאי איריא שייך אפי' לא שייך נמי
לאין נראה כלל שילוק רב על פסק
הלכה שפסקנו לעיל מתנה דשכיב
מרע במקלת צניא קנין ועוד דלמרי'
צניאין פ' התקבל (דף טו.) מכלל דרב
הוה סבר מתנת שכיב מרע לא
צניא קנין והא קיימא לן דצניא קנין
ומאי קושיא אי פליג רב הוה על
פסק הלכה זה וסבר ליה כרב רביה
דהכא דהא דהא דהא דהא דהא דהא
פריך על רב הוה מרב רביה דקאמר
התם והא רב הוה תלמידיה דרב
הוה ורב אית ליה מוקדא ועוד
דלמרי' צי רב הכא ואמרי צי רב היינו
רב הוה כמו שפירש ר"ת בסוף פ"ק
דסנהדרין (דף פ.) וס' ד"ה אלא) וגם
רש"י סובר כן דהיינו רב הוה היכא
דלא מוכח שהוא רב דמתנתו:
לא כתב בה שכיב מרע ב'. וה"ה
נמי דלא כתב בה לטון צניא
דמהלך על רגליו בשוקא אלא
משום דקמני קרין להציא רחיה שהוא
שכיב מרע נקט והאי לעצמו:
ולא כתב ביה מנו פרעיה איפטר
צ"בית עולמיה. והיורשים היו
טוענין שעמד וף על פי שלא היו
טוענין שחור בו דודאי כיון שעמד
מסתמא ודאי חור בו אע"פ שלא אמר
בפירוש והכי משמע צניאין פרק מי
שאלחו (דף ע"ג.) דלמר רב הוה
התם גיטו כמתנתו מהו מתנתו אלא
עמד חור אף גיטו חור ופריך ליה מדתנן הרי זה גיטו מהימם
אם ממי מחולי זה והלך ועמד בשוק וחלה ומת אפי' מתנתו מחולי
הראשון מת הרי זה גט ואם לאו אינו גט ואם אמרת אפי' עמד
חור הרי זה עמד ומאי קושיא דנבי דעמד והלא לא חור בו אלא
ש"מ דאפי' לא פירש שחור בו יש לנו לומר שחור בו ועוד קאמר
התם (דף ע"ג.) א"ר אלעזר שכיב מרע שנתן מחולי אל חולי מתנתו
מתנה ודוקא ניתק אל עמד אין מתנתו מתנה אע"פ שלא חור בו:
השתא

סבור מיניה הני מילי. דאין לאחד קנין כלום שאל כח וזכה לראשון
וכתב וזכה לאחר דלראשון קנה לגמרי ובגון שמת שכיב מרע אכל
לעצמו יכול לחזור בו אם יעמוד מחלו לא קנה לראשון שלא היה
קנין אלא מתנת מיתה: אמר לנו רב הסדא בין לאחר בין לעצמו.
ולא דמיא לדרב יהודה אמר שמואל
דלמר בידוע שלא היה קנין אלא
מתנת מיתה דהתם כתב וקני אכל
הכא זכה וכבד וקנו דכל כך ודאי
ליפות את כחו: הוה דקנו מיניה.
כח וזכה וקנו מיניה וזכה לחזור בו
כשעמד שכיב מרע בעלל שייך שכיב
מרע הויתין לאחר מיתה לדעת
שימורו כהן אם יעמוד שותפין או
מקנין או כותפין ומקנין אכל אתה
כתבת וזכית והקנית דהא ודאי שמואל
מודי בין לעצמו בין לאחר. והשתא
שמעינן מד' מיני דלמר שמואל
דשמעינן דקיימא לן (ז) כותמיה דיני
מתנת שכיב מרע בעלל שייך שיש
בה קנין כלל וזכה לו את השטר לא
ידענא מאי אידון בה ולא קנה מקבל
מתנה אפי' מת הנותן דשמה לא גמר
להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר
מיתה אכל אם יפה אל כחו כמתנת
השטר או גלוואה דכתב בה וקנינא
מיניה מוסף על מתנתה דל קני
המקבל מתנה שבה לא לאחר לא
גמר להקנותו אלא בשטר נ"ו והוא
שמת הנותן אכל אם עמד חור
דידוע שלא היה קנין אלא מתנת
מיתה ומדרי יהודה אמר שמואל
דלוקימנא דמייפא את כחו שמעינן
ליה להא ושכיב מרע שאמר כתבו ומתו
מנה לפלוגי ומת כותפין ונותנין לאחר
מיתה דלוקימנא לשמואל דמייפא את
כחו אכל כלל יפוי לא קנה דלוי שטר
לאחר מיתה ואם כתב וזכה השטר
למסרו לזה לראיה וכתב וזכה לזה
השני קנה והדר ביה מרשון והוא
שמת ואם עמד חור דכל מתנת שכיב
מרע בכל הנכסים כלל יפוי כח
בשטר אם עמד חור הלך שני נמי
קנה והדר ביה מקמא אכל אם כתב
וזכה והקנה קאמר שמואל דקנה קמא
לגמרי בין לעצמו בין לאחר ואם עמד

אמר ליה רב הסדא כי אתא רב הונא מכופרי
פירשה בין לעצמו בין לאחרים ההוא דקנו
מיניה אתא לקמיה דרב הונא אמר מאי
איעבר לך דלא אקנית כדמקנו אינשי ההיא
מתנתא דהוה כתוב בה בחיים ובמות רב
אמר הרי היא כמתנת שכיב מרע ושמואל
אמר הרי היא כמתנת בריא רב אמר הרי
היא כמתנת שכיב מרע ומדכתיב בה במות
אחר מיתה קאמר ליה והאי דכתיב בחיים
סימן בעלמא דהיי ושמואל אמר הרי היא
כמתנת בריא מדכתיב בה בחיים מחיים
קאמר והאי דכתב ובמות כמאן דאמר מעתה
ועד עולם אמרי נהרדעי דהלכתא כוותיה
דרב אמר רבא ואי כתוב בה בחיים קנה אמר
אמימר יליה הלכתא כוותיה דרבא אמר ליה
רב אשי לאמימר פשיטא דהא אמרי נהרדעי
הלכתא כוותיה דרב מהו דתימא מחיים מודי
רב קא משמע לן ההוא דאתא לקמיה דרב
נחמן לנהרדעא שדריה לקמיה דר' ירמיה בר
אבא לשום טמיה אמר הכא אתרא דשמואל
היכי נעביד כוותיה דרב ההוא דאתא לקמיה
דרבא עבד ליה רבא בשמעתיה הוה קא
טרדא ליה אמר ליה לרב פפא בריה דרב חנן
ספריה זיל כתוב ליה וכתוב בה (ז) שוכר עליהן
או משיגא אמרה לישבע ארביה אטעיי קא
כמועית לי אמשינהו למניה דרבא במיא ואפי'
הכי לא איפרק ממיבעא: מתני' לא כתב בה
שכיב מרע הוא אומר שכיב מרע הייתי והן
אומרים בריא היית צריך להביא ראיה
ששכיב מרע היה דברי ר"מ וחכ"א יהמציא
מחברו עליו הראיה: ג' ההוא מתנתא דהוה
כתב בה כד הוה קציר ורמי בערסיה ולא
לגמרי בה ובגו פרעיה איפטר לבית עולמיה
אמר

אילו חור: הוה מספא. מתנת שכיב מרע במקלת שכתוב בה
קנין וקונה לדברי הכל בין עמד בין לא עמד: דהוה כסוב בחיי ובמות.
מתנה זו אי מקנה לך בחיים ובמות. וליכא לאוקמה במתנת בריא דהייב
לימא רב הרי היא כמתנת שכיב מרע למיקני לאחר מיתה והלא אין שטר
לאחר מיתה: רב אמר הרי היא כמתנת שכיב מרע. למיקני לאחר מיתה
ואם עמד חור וכו"ש אם מתנת שכיב מרע ככל שהוא כלל שיר דלא קני
אלא עד לאחר מיתה: סימנא לחיים. כלומר כמות דוקא הוא ומחיים לאו
דוקא אלא לסימן טוב לפי שהזכיר מיתתו שלא רצה לפתוח שיו לטעון
כלומר המקום ילגני מחולי זה ולא אמות: הרי היא כמתנת בריא. כאלו לא כתב בה במות ואפי' אם עמד אינו חור ואפי' במתנה כלל שיר דהכא
לא לימא שמואל לא ידענא מאי אידון בה דנימא אין שטר לאחר מיתה דהא כתב בה מחיים: קנה. דמשמע דוקא מתנה החולי
לקנות: דהא אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב. גבי בחיים ובמות וה"ה היכא דכתב מחיים: קא משמע לן. דלא שאני לרב בין בחיים
למחיים סימנא לחיים: הוה דאפא לקמיה דר"ג. דהוה כתוב בשטר דידיה בחיים ובמות: לשום טמיה. מקום: אפריה דשמואל. ואע"ג
והאשה הפסידה: וקטרדא ליה. לומר לא יפה דנתני: א"ל לספריה זיל כסוב לה. שהדין עמה וכתוב בסוף השטר משנה השנייה ב"מ
בשהזכיר את האומנין (דף ע"ג.) שוכר עליהן או מטען וסימן היה בתוך השטר שלחות האשה ולהטעותה נכתוב להיפטר ממתנתה והיא הבינה
לא איספיקא מעושה. דאל תהי קללת הדיוט קלה צעיינן ומיניה טו. ומאה שמעינן דינין בחיים בין מחיים סימנא לחיים: ב"ר' לא כתוב בה
שכיב מרע. דקציר ורמי בערסיה וגם לטון מתנת בריא לא נכתב בה כד מהלך על רגליו בשוקא שזכו לטון קאמרין
בגמרא נקדו. ובמתנה כלל שיר מיירי דלמרין ביה (לעיל קמ'): דלניה מתנה שאם עמד חור: הוה אומר שכיב מרע הייתי. וחזורי צי: בריא היית.
ולא תחזור: לר' ר' הוה להציא רחיה ששכיב מרע היה בנאותה שעה וכל זמן שלא יצא רחיה וזה המקבל מתנה דברי ר' מאיר. ובגמרא (ק"ה.)
מפרש רחיה במאי ועממא מאי: והמחיים אומרים כו'. כתיב גויי מפרשי טעמייהו דרבנן בגמרא (ס.) המוליא מחברו עליו הראיה.
דהיינו מקבל מתנה ונותן היו מוחזק בנכסים: ג' מנו מרעיה איפטר כו'. כך היה רגילין לכתוב מתנת שכיב מרע הנכתבת
לאחר מיתתו להודיע שהנכסים הללו נתונים לזה המקבל גלוואת שכיב מרע ומתוך אותו חולי נפטר שלא עמד ביניהם ולא חור בו:
אמר

רבינו גרשום

בחיים ובמות בריה רב דקנה
קמ"ל דלא: ההוא דאתא
לקמיה דרב נחמן. דהוה
כתיב מתנתא בחיים ובמות:
הכא אתרא דשמואל הוא.
ולא כתיב להחיי דבריו
דבראי רבא הוא: לישום
טמיה. מקום דליעבד ליה
התם דבראי. דלא קנה [אלא]
לאחר מיתה דהאי קאמרי'
מחיים טימן לחיים הוא:
עבד בה בשמעתיה. דאי
כתוב בה בחיים קנה: הוה
קא טרדא ליה. דקאמרי'
ליה והא הלכתא כרב דלא
קנה וחיותו רובע קאמרי'
על פסק דין שלא קנה:
זיל כתוב ליה בקלף ארע:
שוכר עליהן או מרע
כלומר כתוב ליה בריס'
בעלמא הוה ליה טרדא
לי כרי שהתא מסורה
דמתנתא אתה כתוב לה
הוה שרתחה מעליו משום
דריה עסק בהריא משנה
בכבא פשיטא משום הכי
לקי דהאי לישנא דבענין
משום דמטעה לן בבריס'
בעלמא. והרגישו שמשמע
אוהה וקללתו שמתבע
פשיטא ומתנו: אמשינהו.
שדא מלכישא פשיטא כרי
שחוקיין כפ קללתה ולא
העיל: (מתני' לא כתב בה.
באוהה מתנה: שכיב מרע
היה שנתנה לה. הוא אמר
שכיב מרע הייתי. שנתתי
לך וברייתו לחור: והוא.
המקבל אמר בריא היית
ומתנת בריא נתתה ואי
אתה רשאי לחזור: צריך
להביא ראיה לנתון. ששכיב
מרע היה דבר ר' מאיר.
ואין מתנתו מתנה. והמחיים
אימרי' המתניא מתכיו
עליו הראיה וזה המקבל
להביא ראיה שנתת בריא
יבא גמליה: דקציר ורמי
בערסיה. יבא עליו שכיב
מרע לפלוגי ודאי ומחיים
אומרים לאחר כך עמד
מחולי חור בו והמקבל
אומר מאחורי חולי נפטר.
ושלי היא דמתנת שכיב
מרע נתנה: